EDUSKUNTA

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Viite: Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta torstai 16.05.2018 klo 11.30 / HE 35/2018 v

Asia: Pohjois-Karjalan TE- toimiston asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista (HE 35/2018 vp)

Pohjois-Karjalan TE- toimisto toteaa, että käsittelyssä olevan lakiehdotuksen arviointi ja sen toimivuus maakunnan kasvupalvelujen toteuttamisessa on erittäin haasteellista siihen liittyvien lakien (mm. sisältölait, rahoituslaki ja tiedonhallintalaki) ollessa vielä valmistelussa.

Pohjois- Karjalan te- toimisto lausuu käsittelyssä olevasta esityksestä seuraavaa ja sekä viittaa Pohjois- Karjalan ely- keskuksen lausuntoon (8.5.2018) liikenne- ja viestintävirastolle, jonka valmistelussa jonka valmistelussa ollut mukana.

1. Te- palvelujen rahoitus, mukaan lukien lakiin liittyvien rahoitusten (esim. palkkatuki) maksaminen asiakkaalle

Kasvupalvelut tullaan rahoittamaan osana maakunnan yleiskatteellista valtionosuutta. Mikäli kasvupalveluille ei tulla ns. korvamerkitsemään määrärahoja työ- ja yrityspalvelujen järjestämiseen, on huomattava riski, että yleiskatteelliset määrärahat käytetään tiukemmin lailla säädeltäviin ja kasvavien palvelutarpeiden sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Kuitenkin maakunnille tulee velvoitteita ohjata toimintaa ja käyttää määrärahoja työllisyyden edistämistä tukevaan toimintaan huolehtimalla palvelujen vastaavuudesta asiakkaiden tarpeisiin ja varmistamalla palvelujen saatavuus. On myös huomioitava, että työllisyyden edistämisen eri palvelut joutuvat eriarvoiseen asemaan johtuen asetetuista velvoitteista. Esimerkiksi maakunnan tulee varata määrärahoja yrityksille maksettaviin palkkatukiin ja vastaavasti yritystoiminnan kehittämiseen suunnatuista määrärahoista ei ole mainintaa, jolloin riskiksi jää yritysten kehittämistoimenpiteiden rahoituksen sivuuttaminen yleiskatteellisesta rahoituksesta päätettäessä.

Viimeisen esityksen mukaisesti te- palveluiden nykyiset kansalliset maksatukset ja kasvupalvelujen digitaaliset palvelut olisivat siirtymässä TEM:n erilliseen yksikköön (virasto, liikelaitos, yhtiö), jolloin niihin syntyy valtion monopoli. Tämä synnyttää riskin maakunnallisen tarpeen huomiotta jäämiseen. On todettava, että te- palvelut tulee olla yhdenvertaiset ympäri maata asiakkaiden tasapuolisen palvelun turvaamiseksi. Asiakkaan kannalta sujuva ja kustannustehokas palvelu edellyttää kaikkien vaiheiden (neuvonta, myöntöpäätös, maksatuspäätös ja mahdolliset jälkitoimet oikaisuineen ja takaisinperintöineen) hyvää ja saumatonta synkronointia.

Lisäksi on huomioitava, että jokainen prosessin vaihe sisältää harkintaa ja huomioimista käytettävien määrärahojen riittämisestä, siksi prosessin eri vaiheiden tulee olla kiinteässä yhteydessä toisiinsa, joka onnistuu parhaiten sijoittamalla ne samaan organisaatioon.

2. TE- asiakkaan palvelujen toimivuus (saavutettavuus, esteettömyys, ja palvelujen laatu) ja digitaaliset palvelut

Kasvupalvelut tulevat jakautumaan valtakunnallisiin työ- ja elinkeinoministeriön järjestämisvastuulla oleviin ja maakunnallisiin maakunnan järjestämisvastuulla oleviin, ja kuntien elinvoimapalveluihin, jotka maakunnassa sovitetaan tarkoituksenmukaisesti yhteen. Palvelujen suunnittelussa, toteuttamisessa ja seurannassa tarvitaan yhteisiä ja yhdenmukaisia tietovarantoja ja tietojärjestelmiä turvaamaan asiakkaille palvelujen yhdenvertainen saavutettavuus ja esteettömyys huolimatta asiakkaan maantieteellisestä sijainnista.

Palvelujen saavutettavuuden ja esteettömyyden tasapuolisesta varmistamisesta koko maata kattavasti tulee huolehtia luomalla (esimerkiksi investoinnit laajakaistainfraan ja liikenneväyliin) maakunnille yhdenvertaisten mahdollisuudet järjestää ja tuottaa palveluja. Digitaalisia palveluja kehitettäessä on huomioitava edellä mainittu mahdollisuus palvelujen saavutettavuuteen. Lisäksi on huomioitava palvelujen esteettömyys erilaisten työnhakijoiden kohdalla. Henkilökohtaisen palvelun riittävyys on myös turvattava.

Kasvupalvelujen henkilöasiakkaat liikkuvat ja osa yritysasiakkaista toimii valtakunnallisesti ja/ tai globaalisti. Nämä asettavat vaatimuksen palvelujen yhdenmukaisuudesta ja toimivuuden seurannan varmistamisesta.

Maakunnan tulee varmistaa palvelujen laatu kasvupalvelujen tuottamisen omavalvontaohjelmalla ja varmistaa palvelujen saatavuus. Lisäksi maakunnan tulee huolehtia asiakkaiden oikeuksien ja etuuksien tiedottamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö puolestaan seuraa kasvupalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja rahoituksen tason riittävyyden toteutumista niin valtakunnallisesti kuin maakunnittain.

Kasvupalvelujen järjestämisen ja tuottamisen valvonta kuuluu 1.1.2020 alkaen toimintansa aloittavalle Valtion lupa- ja valvontavirastolle, minne ei kuitenkaan ole osoitettua työ- ja elinkeinopalvelujen substanssiosaamista.